

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo sako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr., za pol leta 1 gold, 70 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold. 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 30. maja 1888.

Obseg: Vabilo na občni zbor. — Sadjarji pozor. — Čistite sadno drevje. — Téja. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. „Matica Slovenska.“ — Trgovinska in obrtna zbornica. — Govor poslanca Kluna — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari

Vabilo

gospodom družabnikom c. kr. kmetijske
družbe kranjske

na občni zbor v Ljubljani

14. dné junija 1888.

(Zbor je v dvorani mestne hiše in se prične ob pol 9. uri
dopoludne.)

Vzpored:

1. Prvomestnik prične zborovanje.
2. Poročilo o delovanji glavnega odbora l. 1887.
3. Predložitev družbenega računa za l. 1887. in proračuna za l. 1889. (Račun in proračun dološljeta se gg. družabnikom še ob pravem času, razpoložena sta pa v nadroben pregled v pisarni kmetijske družbe).
4. Volitev enega odbornika v glavni odbor namesto po §. 22. družbenih pravil izstopivšega gospoda odbornika in c. kr. računskega svetnika R. Kastelica.
5. Volitev tajnika. (Ker je veljala izvolitev tajnika l. 1884. le za dobo pokojnega tajnika gospoda Janeza Bleiweissa viteza Trsteniškega, in ker je ta doba letos dotekla, voliti je vsled § 22. društvenih pravil tajnika v noviĉ).
6. Poročila in predlogi glavnega odbora, med temi tudi predlog o prenareshi družbenih pravil. (Prenarejena pravila, kakeršna misli glavni odbor občnemu zboru predložiti, dobodo vsi družabniki ob pravem času z družbenim listom vred.

7. Poročila in predlogi podružnic.

8. Nasveti in prosti govori posameznih družabnikov.

Opomba: Glavni odbor vabi vse gospode, ki se bodo udeležili občnega zbora, naj si blagovolijo na dan zborovanja popoldne ob 4. uri skupno ogledati nove nasade na družbenem poskusnem vrtu.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani dné 6 maja 1888.

Jos. Fr. Seunig,
podpredsednik

Gustav Pirc,
tajnik.

Sadjarji pozor!

Kadar zadene kmetovalca kaka vremenska nezgoda, bodisi da mu škoduje slana, toča ali pa kaj drugega, tedaj mu ne preostaja drugega, nego udati se v voljo božjo in upati, da mu vsaj odpišejo nekoliko davka. Proti takim nezgodam kmetovalec res ne more ničesar ukreniti; mirno mora gledati, kako mu vĉasih nekaj minut vzame zasluček celega leta.

Pa recimo, da bi imeli sredstvo proti toĉi, ki bi bilo zraven tega še lahko in ceno. Kaj bi rekli onemu, ki tega sredstva ni hotel rabiti; in mu je zato tudi pobila toča? Rekli bi: Prav ti je, tvoje nesreĉe kriva je lenoba. Prav tako je zelo malo pomilovanja vreden dandanes pogorelec, ki le vsled malomarnosti svoje ni bil zavarovan. Kaj pa hoĉem s tem besediĉenjem? Niĉ drugega, nego našim gospodarjem povedati, da je prepozno po toĉi zvoniti, in naj vsak umen gospodar v pravem času ukrene vse potrebno, da se ubrani škode.

To velja pa tudi za nas sadjarje. Letošnja sadna letina obeta zelo dobra biti, morda boljša, nego je bila.

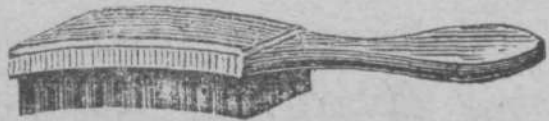

pred dvema letoma. Prav po malem računano, prišlo je l. 1886. na Kranjsko več nego en milijon goldinarjev za sadje: vsota, ki je večja, nego zemljiški davek cele Kranjske. Ali ni to dohodek, katerega se more veseliti kmetovalec in sicer tem več, ker je drugim njegovim pridelekom tako grozno padla cena? Ali nam je pa letošnja dobra sadna letina zagotovljena? Nikakor še ne: akoravno drevje prav lepo odcvita, in se veliko sadja prijemlje, vendar pretijo narediti gosenice in zlasti pa sedaj hrošči (kebri) mnogo škode. Ta mrčes nam more vzeti velik del dobre letine, in če nam jo vzame, prav se nam godi, ako smo toliko leni, da ne preganjamo gosenic in hroščev. V naših rokah je, zagotoviti si sadno letino, ako stori vsak svojo dolžnost in sili na podlogi postave tudi druge, da jo izpolne. Deželna postava iz leta 1870. vелеva občinam pokončevanje mrčesov, vi pametni sadjarji pa silite županstva, da zvršujejo to prekoristno postavo. Kmetovalci! Tožiti o slabih časih prav nič ne pomaga; naredite si s pridnostjo in z umnim kmetovanjem sami dobre čase, saj je to v vaši moči. Torej na delo, sadjarji! Z združenimi močmi se spravite na hrošče; ako jih uničite, ne boste koristili samo sadjarstvu, ampak tudi gozdarstvu, zelenjadarstvu in poljedelstvu. Pomislite, da zaleže samo ena samica preko 30 ogrcev, kateri potem razjedajo korenine po vrtilih, travnikih in njivah. Naj občina da majhno nagrado za pobiranje hroščev, saj ji bode boljša letina tisočkrat povrnila neznatne stroške. Obljubite otrokom za vsak liter hroščev en krajcar, in z veseljem bodo šli na hudega kmetovega sovražnika.

Zlasti pa naj skušajo vplivati v tej zadevi po občinah gg. učitelji, ker oni morejo s poukom v šoli in zunaj šole mnogo storiti. Ni pa dovolj pokončavati samo hrošče, treba je vedno in vsako leto pokončavati pridno in dosledno tudi njih zalego t. j. ogrce. To pa najlaže storimo, ako varujemo naše zaveznike iz živalstva, ki neizmerno veliko koristijo s pokončavanjem te podzemeljske zalege. Najbolj koristen je pa krt. Zato ga pa ne preganjajte, marveč ga raje k sebi vabite!

Čistite sadno drevje!

Najpoglaviteje in neogibno potrebno je, da sadjar sadno drevje snaži t. j. da mu trebi z debel in z vej mah, lišaj in uže odmrlo lubad. Lišaj namreč ne jemlje drevesu samo prepotrebne soka, ampak v njem ter tudi v mahu in v uže odmrli lubadi napravljajo mrčesi tudi svoje zalege. Toliko potrebneje je toraj čistiti drevje teh pritepkov, ki je le grdiyo. V to rabi različno orodje, posebno pa tako zvana drevesna strgulja. Toda tu je treba posebno paziti, ker s strguljo se lahko rani lubad ali še mladi les, to pa lahko provzroči, da se drevo ali popolnoma posuši ali vsaj zbolí. Kakor vse, napredovalo je tudi orodje za čiščenje dreves. Mesto prej omenjenih strgulj uporabljajo se sedaj vedno bolj ščeti iz jeklene

Podoba 31.

žice (Stahldraht-Obstbaum-Rinden-Bürsten), s kojimi se drevje čisti ne samo čedneje in hitreje, temveč tudi veliko varneje. Take ščeti, kakeršna kaže pod. 31., dobiti je uže v vsaki železni prodajalnici.

Téja.

(Glej podobo 32.)

Izmed žlahtnih rož, katere vzgajamo na vrtu, zavzema prvo mesto téja (Theerose, latinski rosa indica odoratissima ali rosa thea). Cvetje njeno je različne barve, vendar največkrat rumeno, izpuhteva pa vonjavo, da si finejši niti misliti ne moremo. Po krajinah z milim podnebjem cveto teje neprenehoma, malo da ne vse leto, po drugod pa pomori šele hud jesenski mraz cvetno popje, katerega je še tedaj veliko. Iz tega vzroka je konec jeseni mnogokrat les še nedozorel, in zato pozebe mnogo téj po zimi, če tudi jih dobro zavarujemo. Izvrstna je téja za vzgojo v lonci, ker v njem cvete, ako je umno ravnana, vse leto. Téj poznamo več stotin vrst, karerih ne kaže navajati, vendar hočem omeniti dveh vrst, ki ji vrtnarji vsega sveta najbolj čislajo.

Prvo je Maréchal Niel (beri: marešal Niel). Ta

Podoba 32.

téja ni le prva med svojimi vrstnicami, ampak tudi med vsemi rožami. Odlikuje se po svojem cvetju, ki je zelo veliko, lepe oblike, temne zlatorumene barve in najfinejše vonjave. Ob dobrem oskrbovanju cvete kaj bogato in je izvrstna za

vsako vrtnarsko porabo, bodi si za šopke ali vence itd.

Prekrasna téja je tudi Gloire de Dijon (beri: gloar de Dižon), ki je rdečkastorumene, znotraj v cvetu pa bakrenordeče barve. Ta téja ima proti prvi to veliko prednost, da je dokaj manj občutljiva.*)

*) Roža la France (beri: la Frans), ki je tudi med najlepšimi, pa ni čista téja, ampak je nastala s križanjem téje in remontantne rože, je torej hibrida.